

Yönetim Yazıları 21

Mesut KOYUNCU Yönetim Danışmanlık & Vergi Hizmetleri | YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR

Oluklu Mukavva Ambalaj Sektörünün Bugünü ve Yarını

1. Kağıttan Ambalaja

Bir önceki yazımızda oluklu mukavva kağıt ve karton sanayisinin bugünü ve yarını hakkında değerlendirmelerde bulunmuştuk.

Sektörün önemli bir kapasite fazlasına sahip olduğunu, bu kapasite sorununun 2024 yılında hissedilmeye başlandığını, 2025 ve 2026 yıllarında devreye girecek yeni yatırımlarla daha fazla hissedileceğini belirtmiştik.

Kapasite fazlasının beraberinde üretim artışı, yurtiçi tüketimin bu üretim artışını ememeyeceğinden hareketle ihracatın artması, beraberinde hammadde olarak kullanılan hurda kağıt yetersizliğine dikkat çekmeye çalışmıştık.

Ülkemizde var olan hurda kağıt yetersizliği hem yurt içinde hem de yurtdışında hurda fiyatlarında artışa neden olduğu, bunun kağıt fiyatlarına da yansıtacağı ortadadır. Gelişmeler de bunu göstermektedir.

Kağıt kapasitesinde mevcut ve beklenen kapasite fazlasının, bu kağıdın baş kullanıcısı olan oluklu mukavva (OM) ambalaj sektörünü nasıl etkileyeceği bu yazımızın konusunu oluşturmaktadır.

2. Bugüne Gelirken

Kuşkusuz pandemi ve sonrasında yaşanan konteyner krizi OM ambalaj sektörünü de etkiledi.

Süreç boyunca ambalaj ürünlerine oluşan aşırı talep OM ambalaj satış ve karlılıklarını artırdı.

O dönemlerde kağıt üretimi adına bilgi talep edenlere, ileride sektörün ciddi anlamda kapasite fazlası yaşayacağını ileri sürerek olumlu görüş vermemeye çalıştım.

Ancak OM ambalaj sektöründe farklı bir söylem kullandım. Yatırım yapınız!

- Üretim verimliliğini artırıcı yatırımlar yapınız!
- İleride yaşanacak rekabet ortamında ayakta kalabilmek adına oluklu hatlarınızı daha verimli olanlarla yenileyiniz.
- Yarı mamul satışlarınızı düşürünüz.
- Özellikle standart kalite yarı mamul satışlarında yaşanacak rekabete hazırlıklı olunuz.
- Daha çok kutu üretebilir hale geliniz.
- Birim saatte çok daha fazla üretim yapabilecek kutu makinelerine yatırım yapınız.

O dönemlerde kimileri görüşlerimizi doğru buldu kimileri de ihtiyatlı davranmak istedi. Her iki görüşün de haklı noktaları vardı.

Özellikle yatırım bütçesini doğru tahmin edemeyen, yatırım tutarı beklenenden daha yüksek gerçekleşen veya yatırımlarını öngörülen zamanda bitiremeyen firmalar bugün o günlere göre daha yüksek faizlerle borçlanmak zorunda kalıyorlar.

Fizibilitelerini doğru yapabilen, bu fizibilitelere uygun uzun vadeli düşük faizli krediler kullanabilen, yatırımlarını doğru zamanda devreye alabilen firmalar, başlayan rekabette daha rahat nefes alıyorlar.

Hayat risklerle ve bu riskleri doğru ölçebilenlerin kazançlarıyla sürüp gidiyor.

3. Oluklu Mukavva Ambalaj Sektörünün Bugünü

OM ambalaj sektörünün geçmiş birkaç yılının özetini içeren aşağıdaki tabloyu hazırlarken Oluklu Mukavva Sanayicileri Derneği OMÜD ün yayınladığı 2023 yılı faaliyet raporundan yararlandım.

Sektörün 2024 yılı olası sonuçlarını ise kendi perspektifimden tahmin etmeye çalıştım.

2024 yılı için oluklu kapasitesin 200 bin ton civarında arttığını tahmin ettim.

Oluklu mukavva üretiminin ve buna bağlı kağıt tüketiminin Türkiye'nin büyüme oranına paralel olarak %5 oranında artmış olduğunu kabul ettim.

OLUKLU MUKAVVA (OM) AMBALAJ	2022	2023	2024 T
Oluklu Hattı Sayısı	120	120	122
Kurulu Kapasite	3.600.000	3.700.000	3.900.000
Toplam Oluklu Mukavva Satışları (Ton)	2.585.559	2.518.749	2.644.686
Kapasite Kullanım Oranı	72%	68%	68%
Değişim Oranı		-2,6%	5,0%
OM Kağıt Üretimi	2.916.812	2.914.520	3.266.479
OM Ambalaj Satışları/OM Kağıt Üretimi	89%	86%	81%
OM Kağıt Tüketimi	3.930.067	3.710.830	3.896.372
Değişim Oranı		-5,58%	5%
Üretimin Tüketimi Karşılama Oranı	74%	79%	84%
Nüfus	85.279.553	85.372.377	85.664.944
Nüfus Arış Oranı		0,11%	0,34%
Kişi Başı OM Tüketimi	30,3	29,5	30,9

Bu verilere göre 2024 yılında OM kapasite kullanım oranı önceki yıllara paralel olarak %68 oranında gerçekleştiğini söyleyebiliriz.

Yukarıdaki tablodan OM ambalaj satışlarının, OM kağıt üretimine oranının %86 dan %81 e gerileyeceğini hesaplayabiliriz.

Kişi başı oluklu mukavva kullanımı ise 29,5 den 30,9 kg a çıkacaktır.

4. Oluklu Mukavva Ambalaj Sektörünün İyimser Bakış Açısı İle Yarını

Birazcık sektör tecrübemize istinaden, sektörün geleceğini oldukça iyimser bir bakış açısıyla tahmin etmeye çalıştım.

Adı üzerinde tahmin. Umarım sektörün üstatlarından, duayenlerinden eleştiri almam.

Çalışmamızda, OM ambalaj sektöründe her yıl %8 lik iyimser bir büyüme oranı kullanılmıştır.

Buna karşın oluklu kapasite artışlarının, sektörün üretim ve satış artış oranlarının altında gerçekleşeceği, her yıl iki yeni oluklu kapasitesinin (200 bin ton) ekleneceği varsayılmıştır.

OLUKLU MUKAVVA (OM) AMBALAJ	2025 T	2026 T	2027 T	2030 T
Kurulu Kapasite	4.100.000	4.300.000	4.500.000	5.100.000
Değişim Oranı		5%	5%	13%
Toplam Oluklu Mukavva Satışları (Ton)	2.856.261	3.084.762	3.331.543	4.196.785
Kapasite Kullanım Oranı	70%	72%	74%	82%
Değişim Oranı	8%	8%	8%	26%
OM Kağıt Üretimi	3.923.500	5.168.500	5.267.000	6.000.000
OM Ambalaj Satışları/OM Kağıt Üretimi	73%	60%	63%	70%
OM Kağıt Tüketimi	4.208.081	4.544.728	4.908.306	6.183.052
Değişim Oranı	8%	8%	8%	26%
Üretimin Tüketimi Karşılama Oranı	93%	114%	107%	97%
Nüfus	85.958.514	86.253.089	86.548.674	87.434.476
Nüfus Artış Oranı	0,34%	0,34%	0,34%	1,02%
Kişi Başı OM Tüketimi	33,2	35,8	38,5	48,0

Sektörde oluklu kapasitesinin 2025 yılında 4 milyon tonun üzerinde olacağı, kapasitenin 2030 yılında 5.100 bin tona, böylelikle kapasite kullanım oranlarının %70 lerden %80 lerin üzerine çıkacağı hesaplanmıştır.

Bu büyüklükte kapasite kullanım oranı oldukça iyimser bir yaklaşımdır.

2030 yılında OM ambalaj tüketimi kağıt üretiminin ancak %70 ini kullanabilir düzeyde olacaktır.

Bu iyimser büyüme oranları ile OM kağıt üretimi ile tüketimi (Bu tip kağıtlar OM ambalaj yanında başka alanlarda da kullanılmaktadır.) ancak 2030 yılında başa baş noktasını biraz geçecektir.

Türkiye'nin 2024 yılındaki nüfus artış hızının 2025-2030 yılları arasında sabit kalacağı varsayımı ile kişi başı OM ambalaj tüketimi 2030 yılında 48 kg ları bulacaktır. Bu tüketim miktarı Türkiye için oldukça iddialı bir miktardır.

5. Ortalama Bakış Açısı ile Yarın

İyimser bakış açımızda kullandığımız 2025-2030 yılları arasında gerçekleşecek yıllık %8 oranında büyüme oranını biraz geriye çekip %5 oranında bir büyüme ile çalışmamıza devam edelim.

Kapasite artışının önceki örneğimizle paralel olacağını varsayalım.

OLUKLU MUKAVVA (OM) AMBALAJ	2025 T	2026 T	2027 T	2030 T
Kurulu Kapasite	4.100.000	4.300.000	4.500.000	5.100.000
Değişim Oranı		5%	5%	13%
Toplam Oluklu Mukavva Satışları (Ton)	2.776.921	2.915.767	3.061.555	3.544.133
Kapasite Kullanım Oranı	68%	68%	68%	69%
Değişim Oranı	5%	5%	5%	16%
OM Kağıt Üretimi	3.923.500	5.168.500	5.267.000	6.000.000
OM Ambalaj Satışları/OM Kağıt Üretimi	71%	56%	58%	59%
OM Kağıt Tüketimi	4.091.190	4.295.750	4.510.537	5.261.293
Değişim Oranı	5%	5%	5%	17%
Üretimin Tüketimi Karşılama Oranı	96%	120%	117%	114%
Nüfus	85.958.514	86.253.089	86.548.674	87.434.476
Nüfus Arış Oranı	0,34%	0,34%	0,34%	1,02%
Kişi Başı OM Tüketimi	32,3	33,8	35,4	40,5

2025-2030 yılları arasında gerçekleşmesini öngördüğümüz yıllık %5 oranında vasat bakış açısı ile 2030 yılında OM ambalaj sektörü 3.500 bin tonun üzerinde bir büyüklüğe ulaşacaktır.

Kapasitelerde kullanım oranı %70 lerin altında seyredecektir.

2030 yılında OM ambalaj tüketimi kağıt üretiminin ancak %60 ını kullanabilir düzeyde olacaktır.

Aynı yılda OM kağıtları üretiminin tüketimini karşılama oranı %114 düzeyine (üretim tüketimden fazla) gelecektir.

2030 yılında kişi başı oluklu mukavva tüketimi 41 kg seviyesini yakalayacaktır.

Ortalama bir orandan hareketle yaptığımız çalışmanın sonuçları bile kişi başı OM tüketimine bakınca (2023 yılında 29,5 kg) hiç de fena değildir.

6. Kötümser Bakış Açısı ve Sonuç

Bütün hesaplamalar bir yana, kötümser bakış açısı olası üretim ve satış miktarı değişiminden çok fazla kapasite yaratılmasıdır.

Peki kötü olasılık yaşanabilir mi? Mümkün.

Özellikle kağıt ile ambalaj arasında entegrasyon oranları düşük olan veya hiç entegrasyonu olmayan kağıt firmaları, kağıt üretimini iç ve dış piyasaya satmakta yaşayacakları sıkıntıları entegrasyonla aşmaya çalışacaklardır.

Sektör büyüme oranlarının daha kötümser olabileceği bir durumda hem yeni kapasite hem de yetersiz büyüme can sıkıcı olabilecektir.

Aşağıda sektör kötümser bakış açısı ile bu sefer yıllık %3 ler seviyesinde büyürken, bu büyüme oranından daha fazla oranda kapasite yaratılan bir örneğe yer verilmiştir.

Bu örnekte önceki örneklerden farklı olarak her yıl iki yeni oluklu kapasitesi yerine üç yeni oluklu kapasitesinin (yıllık 300 bin ton) ekleneceği varsayılmıştır.

OLUKLU MUKAVVA (OM) AMBALAJ	2025 T	2026 T	2027 T	2030 T
Kurulu Kapasite	4.200.000	4.500.000	4.800.000	5.700.000
Değişim Oranı		7%	7%	19%
Toplam Oluklu Mukavva Satışları (Ton)	2.724.027	2.860.228	3.003.240	3.281.721
Kapasite Kullanım Oranı	65%	64%	63%	58%
Değişim Oranı	3%	3%	3%	9%

Örnekteki gibi, sektör oluklu kapasite kullanım oranlarının süratle düşmesi ile hem azalan verimlilikler nedeniyle karlılıklar düşecek hem de düşen kapasite kullanım oranlarını artırmak adına yapılacak hareketler rekabeti artırıp sektörü negatif karlılıklara sürükleyecektir.

Bu sorun beraberinde daha büyük başka bir sorunu gündeme getirecektir. Birbirine sıkı sıkıya bağlı kağıt ve ambalaj sektörleri birbirleri arasında ödeyememe-tahsil edememe problemi ile karşı karşıya kalacaklardır.

Oyuncuların entegrasyonu satın almalardan öte yeni yatırımlarla sağlamaya çalışacakları, aksine OM ambalaj sektöründe yetersiz büyümelerin gerçekleşebileceği bir ortamda, kötümser senaryomuza benzer bir durum ortaya çıkabilir.

Bekleyip göreceğiz...

Kaynak:

1. İstanbul Sanayi Odası Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayii Sektör Raporu, Mart 2025, İstanbul
2. Oluklu Mukavva Sanayicileri OMÜD, Oluklu Mukavva Sektörel Raporu 2023
3. Selüloz ve Kağıt Vakfı Verileri (2023-2024)